

Διαχείριση αποβλήτων: Νέος νόμος, φιλόδοξοι στόχοι, μεγάλες προκλήσεις

Με τον νέο **Νόμο 4819/2021** αναθεωρείται το ρυθμιστικό πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων προκειμένου να συμβαδίζει με τις απαιτήσεις του ευρωπαϊκού [Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία](#). Οι νέες διατάξεις προσαρμόζουν την εθνική νομοθεσία στις προβλέψεις της [Οδηγίας \(ΕΕ\) 2018/851](#) που τροποποιεί την Οδηγία 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα, και της [Οδηγίας \(ΕΕ\) 2018/852](#) για την τροποποίηση της οδηγίας 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας.

Η ενσωμάτωση των δύο ευρωπαϊκών Οδηγιών πραγματοποιείται με ένα χρόνο καθυστέρηση από την προβλεπόμενη προθεσμία, και μετά την αποστολή αιτήματος συμμόρφωσης (Αιτιολογημένη Γνώμη) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο 2021. Ο νέος νόμος καλείται επίσης να υποστηρίξει τους φιλόδοξους στόχους του [Εθνικού Σχεδίου για τη Διαχείριση Αποβλήτων](#) (ΕΣΔΑ) που υιοθετήθηκε το 2020 και ενσωματώνει, σε ορισμένα σημεία επί το αυστηρότερο, αντίστοιχους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στον τομέα των αποβλήτων.

Στο ΕΣΔΑ προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ελαχιστοποίηση της **υγειονομικής ταφής** αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ) στο **10% έως το 2030**, πέντε έτη νωρίτερα από ό,τι απαιτεί η ΕΕ, καθιέρωση ρευμάτων χωριστής συλλογής για **τουλάχιστον 10 υλικά**, οργάνωση **Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ)** για **νέα ρεύματα αποβλήτων και δημιουργία νέων μονάδων διαλογής και επεξεργασίας αποβλήτων και ενεργειακής αξιοποίησης** των υπολειμμάτων επεξεργασίας αποβλήτων και απορριμματογενών καυσίμων.

Η χώρα μας καλείται επίσης, να καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες για να αντιστρέψει τις **διαχρονικά χαμηλές επιδόσεις της στον τομέα των αποβλήτων**. Σύμφωνα με τους επίσημους δείκτες της Eurostat, στην Ελλάδα παράγονται ετησίως 515 kg αστικών αποβλήτων ανά κάτοικο (2018), δηλαδή μόλις 13 kg περισσότερα από τον ευρωπαϊκό μ.ο.. Ωστόσο, το **80% περίπου αυτών καταλήγει σε ταφή** (2017), ποσοστό που αποτελεί την τρίτη χειρότερη επίδοση σε επίπεδο ΕΕ και απέχει πολύ από τον στόχο του 10% υγειονομική ταφή μέχρι το 2030. Παράλληλα, **μόλις το 20,1%** των αστικών αποβλήτων **ανακυκλώνεται** (2018) τη στιγμή που ο στόχος είναι 55% ανακύκλωση μέχρι το 2025. Ο **κυκλικός ρυθμός χρήσης υλικών** αποτελεί μόλις το **4,2% της συνολικής χρήσης υλικών** (2019).

Στον τομέα των **αποβλήτων τροφίμων**, η Ελλάδα καταλαμβάνει, σύμφωνα με [με διαθέσιμες μετρήσεις επεξεργασίας IOBE](#), την **4^η χειρότερη θέση στην ΕΕ** στην ετήσια σπατάλη τροφίμων ανά κάτοικο, ενώ τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που κατέληξαν σε ΧΥΤΑ **ξεπερνούν κατά σχεδόν 2 εκατομμύρια τόνους την επιτρεπόμενη ποσότητα** βάσει του προηγούμενου ΕΣΔΑ.

Τα μέτρα που εισάγει ο **Νόμος 4819/2021** αναβαθμίζουν μεν το ρυθμιστικό πλαίσιο διαχείρισης των αποβλήτων, εισάγοντας αρχές που εφαρμόζονται στην ΕΕ, αλλά όχι επαρκώς για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΔΑ.

Οι σημαντικότερες ρυθμίσεις του νέου Νόμου

Πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων:

- **Στόχοι διαχείρισης αποβλήτων: Προτεραιότητα στην επαναχρησιμοποίηση** έναντι της ανακύκλωσης – **Ανακύκλωση αστικών αποβλήτων** τουλάχιστον **55 % έως το 2025** και τουλάχιστον **65% έως το 2035** & **Ανακύκλωση αποβλήτων συσκευασιών** τουλάχιστον **65 % έως το 2025** και **70% μέχρι το 2030**.
- **Τέλος ταφής:** Θέσπιση από **2022** τέλους ταφής **20 €/τόνο** αστικών αποβλήτων με κλιμακωτή αύξηση έως το ανώτατο όριο των 55 €/tn.
- **Σύστημα «Πληρώνω όσο Πετάω» (ΠοΠ):** Από **2023** εφαρμογή από τους ΟΤΑ άνω των **100.000** κατοίκων και από **2028** εφαρμογή από ΟΤΑ άνω των **20.000** κατοίκων.
- **Χωριστή συλλογή αποβλήτων:** Εφαρμογή σε τουλάχιστον **11 ρεύματα αποβλήτων**, μεταξύ των οποίων νέα προϊόντα όπως κλωστοϋφαντουργικά, επικίνδυνα απόβλητα από νοικοκυριά, φαρμακευτικά προϊόντα.
- **Νέα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ):** Υποχρέωση παραγωγών να οργανώνουν και να χρηματοδοτούν τη διαχείριση νέων ρευμάτων αποβλήτων, μεταξύ των οποίων απόβλητα από κλωστοϋφαντουργικά και φαρμακευτικά προϊόντα, γεωργικά πλαστικά, παιχνίδια.
- **Απόβλητα τροφίμων:** Νέο πλαίσιο διαχείρισης με την θέσπιση **ποσοτικού στόχου μείωσης κατά 30% μέχρι το 2030** των αποβλήτων τροφίμων σε επίπεδο λιανικής πώλησης και καταναλωτή, **ηλεκτρονική καταγραφή** αποβλήτων τροφίμων & δωρεών τροφίμων από μεγάλους παραγωγούς, **γενικό πλαίσιο ευθυνών και κίνητρα για δωρεές τροφίμων**. Από το 2023 **υποχρεωτική χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων** από μεγάλους παραγωγούς με δική τους ευθύνη.
- **Σύστημα εγγυοδοσίας (DRS) για φιάλες ποτών από πλαστικό, αλουμίνιο και γυαλί μιας χρήσης:** Από 2023, εφαρμογή DRS με δυνατότητα διαχείρισής του από περισσότερα του ενός Συλλογικά Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΣΕΔ).
- **Αξιοποίηση δευτερογενών υλικών: Διαβάθμιση εισφορών** παραγωγών στα ΣΕΔ **με βάση το υλικό συσκευασίας** - Επιβράβευση για ανακυκλωμένα υλικά (eco-modulation). Δυνατότητα **αξιοποίησης αποβλήτων εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ) εντός εργοταξίου** χωρίς σύμβαση με ΣΕΔ.
- **Λειτουργία ΣΕΔ:** Διατάξεις για τη **βέλτιστη λειτουργία και διαφάνεια των ΣΕΔ**, όπως η δυνατότητα του ΕΟΑΝ για καθορισμό ελάχιστης τιμής εισφοράς σε περίπτωση λειτουργίας άνω του ενός ΣΕΔ για το ίδιο ρεύμα αποβλήτων, κυρώσεις στα ΣΕΔ σε περίπτωση απόκλισης από τους στόχους, δυνατότητα επιβολής σχεδίου συμμόρφωσης από τον ΕΟΑΝ, καθορισμός ελάχιστου περιεχομένου φακέλου για έγκριση λειτουργίας ΣΕΔ.
- **Υποδομές – Διεργασίες ανακύκλωσης:** Ελάχιστες **προδιαγραφές για λειτουργία Πράσινων Σημείων και Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ)** και **προδιαγραφές ανακτώμενων** από τα ΚΔΑΥ υλικών. **Υποχρέωση ΚΔΑΥ σε μέτρηση** ανακτώμενων υλικών και υπολείμματος και δυνατότητά τους να αρνούνται εισερχόμενα σύμμεικτα απόβλητα.

Αναφορικά με τις πολεοδομικές και χωροταξικές ρυθμίσεις καθώς και τις διατάξεις για την αδειοδότηση των ΑΠΕ, μεταξύ άλλων προβλέπεται:

- **Επιχειρηματικά Πάρκα:** Εναρμόνιση των πολεοδομικών όρων και προϋποθέσεων για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων Εξυγίανσης (ΕΠΕ) με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των Άτυπων Βιομηχανικών Ζωνών (ΑΒΣ) (εισφορά σε γη 15-10%, ελάχιστο ποσοστό ΚΦ-ΚΧ 15-10%, άθροισμα δομημένων επιφανειών για δημιουργία ΕΠΕ 15%).

- **Χωρικός Σχεδιασμός:** βελτιώσεις διατάξεων του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (ΝΟΚ), αποσαφηνίσεις στην εφαρμογή του πλαισίου ν.4759/2020 αναφορικά με την εκτός σχεδίου δόμηση (μεταξύ άλλων: τρόπος εφαρμογής σε περιοχές με εν εξελίξει πολεοδομικά σχέδια, θέσπιση ορίων επιβάρυνσης οικοδομικών αδειών υπέρ πράσινου ταμείου), αποσαφηνίσεις επί των ρυθμιστικών δυνατοτήτων των Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (τροποποίηση ισχυόντων όρων δόμησης), προδιαγραφή του πλαισίου και των διαδικασιών για το χαρακτηρισμό του οδικού δικτύου.
- **Αδειοδότηση ΑΠΕ:** θεσπίζεται η υποχρέωση προσκόμισης εγγυητικής επιστολής για την έκδοση Βεβαίωσης Παραγωγού ή Βεβαίωση Ειδικών Έργων ύψους 35.000€/MW, ενώ παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας να αλλάζει το ύψος της Εγγυητικής Επιστολής.

10+6 προτάσεις για την επίτευξη των στόχων

10 αναγκαίες βελτιώσεις του νέου πλαισίου διαχείρισης αποβλήτων:

1. **Τέλος ταφής:** Προσαρμογή σε **υψηλότερη «κατ' ελάχιστον» τιμή με δυνατότητα περαιτέρω υψηλότερης αναπροσαρμογής κατόπιν τεchnοοικονομικής μελέτης** για να καλυφθεί η διαφορά με την ορθή, αλλά ακριβότερη, επεξεργασία αποβλήτων. Η τιμή εκκίνησης του τέλους ταφής (20 €/tn) παραμένει από τις χαμηλότερες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με αποτέλεσμα η ταφή να παραμένει «ελκυστική» επιλογή.
2. **ΠοΠ:** Εφαρμογή από 1/1/2023 του ΠοΠ για τα βιολογικά απόβλητα **στο σύνολο των παραγόμενων βιολογικών αποβλήτων** και όχι μόνο για τα παραγόμενα από συγκεκριμένου φορέας (επιχειρήσεις μαζικής εστίασης), στους ΟΤΑ που λειτουργεί Μονάδα Επεξεργασίας Βιολογικών Αποβλήτων.
3. **Οικονομικά κίνητρα:** Διεύρυνση οικονομικών κινήτρων (π.χ. υπαγωγή σε μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ) για **υπηρεσίες σχετικές με τη διαχείριση απορριμμάτων και την κυκλική οικονομία, την ενίσχυση της ζήτησης δευτερογενών υλικών και την ενθάρρυνση του οικολογικού σχεδιασμού προϊόντων.**
4. **Ευαισθητοποίηση καταναλωτών:** Είναι σημαντικό να **εκσυγχρονιστεί και προσδιοριστεί περαιτέρω το πλαίσιο υποχρεώσεων των επιχειρήσεων και οι αντίστοιχες προδιαγραφές καταλληλότητας κατά την αποδοχή επαναχρησιμοποιήσιμων συσκευασιών** καταναλωτών προς πλήρωση τροφίμων/ποτών, καθώς και να **απλοποιηθούν και εξειδικευθούν**, προς όφελος καταναλωτών και επιχειρήσεων, οι **πολλαπλές απαιτήσεις σήμανσης περιβαλλοντικού περιεχομένου.**
5. **Αναβαθμισμένος ρόλος Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ):** Διασφάλιση πρωταρχικού ρόλου ΕΟΑΝ στην **καταγραφή και εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων σε εθνικό επίπεδο σχετικά με το κόστος και την αποδοτικότητα διαχείρισης αποβλήτων, καθώς και το κόστος επεξεργασίας των υλικών**, και στην ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
6. **Λειτουργία ΣΕΔ:** Ανάκληση λειτουργίας ΣΕΔ λόγω μη επίτευξης στόχου **νωρίτερα από το πέμπτο συνεχόμενο έτος απόκλισης.** Η ισχύουσα πρόβλεψη ως έχει συνεπάγεται ότι ακόμη και εάν ένα ΣΕΔ είναι συνεπές στους στόχους του μια φορά στα πέντε έτη, θα συνεχίσει να λειτουργεί.
7. **Σύστημα DRS:** Η προβλεπόμενη από τον Ν. 4736/2020 ΚΥΑ για τον καθορισμό των προδιαγραφών εφαρμογής του DRS να βασιστεί σε τεchnοοικονομική μελέτη με την απαραίτητη συμβολή των εμπλεκόμενων μερών, παραγωγών και λιανεμπόρων. Για το σκοπό αυτό να συσταθεί άμεσα από το ΥΠΕΝ η κατάλληλη ομάδα εργασίας με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών.
8. **Απόβλητα τροφίμων:** Άμεση έναρξη καταγραφής αποβλήτων τροφίμων και ειδικότερο προσδιορισμό του πλαισίου υποχρεώσεων δωρητών και δωρεοδόχων.
9. **Πλαστικά μιας χρήσης: Άμεση ολοκλήρωση (έκδοση ΚΥΑ) του πλαισίου εφαρμογής του Νόμου 4736/2020 για τα πλαστικά μιας χρήσης.** Από 3/7/2021 έχει ξεκινήσει η εφαρμογή του εν λόγω νόμου, χωρίς, ωστόσο, να έχει εκδοθεί η προβλεπόμενη δευτερογενής νομοθεσία.
10. **Επενδύσεις σε υποδομές:** Άμεση ολοκλήρωση **των προβλεπόμενων στο ΕΣΔΑ υποδομών** διαλογής, επεξεργασίας, ανακύκλωσης και αξιοποίησης αποβλήτων και **εκσυγχρονισμός υφιστάμενων.**

6 προτεραιότητες σε ζητήματα χωρικού σχεδιασμού και αδειοδότησης ΑΠΕ:

1. **Ενεργοποίηση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας** για την παροχή των αναγκαίων γνωμοδοτήσεων και συνεισφορών στο πλαίσιο της αναθεώρησης και έγκρισης νέων Χωροταξικών Πλαισίων (Αναθεώρηση Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου ΑΠΕ, Βιομηχανίας, και νέο ΕΧΠ Ορυκτές Πρώτες Ύλες).
2. **Επιτάχυνση των πρωτοβουλιών για τη χωρική οργάνωση των παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που έχουν νομίμως εγκατασταθεί σε «άτυπες συγκεντρώσεις».**
3. **Ολοκληρωμένη θεώρηση μεταξύ του αναπτυξιακού και χωρικού προγραμματισμού, ενόψει της αναθεώρησης του ν.3982/2011 για τα Επιχειρηματικά Πάρκα.**
4. **Εκσυγχρονισμός αδειοδοτικού πλαισίου των μεταποιητικών δραστηριοτήτων στην Αττική** (αναθεώρηση Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας -Αττικής του 2014 και του πλαισίου αδειοδότησης του ν.3325/2005 για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του άρθρου 11 του ν.4635/2019 για τα Επιχειρηματικά Πάρκα της Αττικής)
5. **Ασφάλεια δικαίου για τις νομίμως υφιστάμενες παραγωγικές και μεταποιητικές εγκαταστάσεις κατά τον επικείμενο σχεδιασμό των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων** (περισσότερες πληροφορίες στο Special Report ΣΕΒ «Η Χωροταξία ως προϋπόθεση ανάπτυξης (II) [εδώ](#)).
6. **Ολιστική προσέγγιση για τον εκσυγχρονισμό των αδειοδοτικών διαδικασιών ΑΠΕ** (Β Φάση αδειοδότησης, αποθήκευση ενέργειας, υπεράκτια αιολικά πάρκα, νέες τεχνολογίες υδρογόνου, κ.α.), και **εισαγωγή μόνιμου μηχανισμού παρακολούθησης** για τον έγκαιρο εντοπισμό και αντιμετώπιση των ζητημάτων που ανακύπτουν.

Το παρόν συντάχθηκε από το Συμβούλιο ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Γενικός Διευθυντής: Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου

Associate Advisor: Κρυσταλί Μπούρχα

Για περισσότερες πληροφορίες: E: cbourcha@sev.org.gr | T: 211 5006 150

Για τα θέματα χωροταξίας και επιχειρηματικών πάρκων:

Τομέας Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών

Διευθυντής: Μητσόπουλος Μιχάλης

Senior Advisor: Γιάννης Λαϊνάς

Για περισσότερες πληροφορίες: E: eper@sev.org.gr | T: 211 5006 114

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€311 δις.
63% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€55 δις.
45% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€72 δις.
42% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€4,2 δις.**
38% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
216.000
10% συνόλου ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€5,2 δις.
18% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,2 δις.
23% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,3 δις.
29% συνόλου****

* 19.910 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2018 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

T: +32 (0) 2 662 26 85

E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

